

2024-09-03

DNR: MIUN 2024/1545

Kulturdepartementet

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ku.md@regeringskansliet.se

Ansvar och oberoende – public service i oroliga tider, SOU 2024:34

(Ku2024/00602)

Mittuniversitetet har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning och avger följande yttrande.

Sammanfattning

Sammantaget menar Mittuniversitetet att public service-betänkandet är väl genomfört och väl diskuterar de konsekvenser som uppkomna förslag ger. De föreslagna förändringarna i villkoren för public service är måttliga, samtidigt som det finns en del förändringar i omvärlden som är mycket viktiga att ta hänsyn till, inte minst med tanke på att tillståndsperioden är hela åtta år.

Mittuniversitetet har i yttrandet valt att peka på de fyra områden som universitetet bedömer som viktigast att se över ytterligare en gång. Det gäller användningen av text (kapitel 9), de nya utvärderingarna som föreslås (kapitel 15), användningen av internetplattformar (kapitel 16) samt medelstilledningen (kapitel 19).

Yttrande i sin helhet

Mediemarknadens förvandling de senaste decennierna är välbekant för alla, och att vi fortfarande befinner oss i en turbulent tid visar inte minst utvecklingen av AI. Betänkandet ger tydligt uttryck för den stora samhällsliga betydelsen som public service har i denna omvälvande tid och mot bakgrund av det har vi fyra områden där Mittuniversitetet vill peka på att förslagen i betänkandet bör ses över.

Kontakt

Telefon 010-142 80 00
Webb miun.se

Campus

Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall
Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund

Medelstilledningen (kapitel 19)

Det första området Mittuniversitetet vill lyfta är det viktigaste och grunden för hela public service-verksamheten; medelstilledningen (kapitel 19). Det är svårt att bedöma hur de åtta kommande åren kommer att te sig för public service, men det finns många saker som betänkandet pekar på och som Mittuniversitetet bedömer vara så viktiga att det vore rimligt att medelstilledningen höjdes i förhållande till det lagda förslaget.

De faktorer Mittuniversitetet bedömer som viktigaste att ta hänsyn till är följande:

- 1) beredskaps- och säkerhetsaspekter som knappast kan förväntas minska i betydelse under tillståndsperioden,
- 2) det vidgade uppdraget att bevaka hela landet är både ambitiöst och resurskrävande,
- 3) i betänkandet förväntas AI effektivisera verksamheten, något som Mittuniversitetet på kort sikt ställer sig tveksamma till eftersom det lika gärna kan bli tvärtom; vi vet sedan tidigare att teknisk utveckling inte självklart leder till kostnadseffektiviseringar utan lika ofta motsatsen och,
- 4) kompetensförsörjningen som redan i dag är svår och kommer att bli än svårare, framför allt på den tekniska sidan där konkurrensen är hård.

Betänkandet pekar på än fler kostnadsökningar än de fyra ovanstående som public service kan förväntas få och Mittuniversitetets sammantagna bedömning är att public service kommer att tvingas effektivisera, rationalisera och prioritera även om uppräkningsen blir större än den föreslagna – detta om man fortfarande vill ha kvar ett public service som når 99,8 % av befolkningen, i marknätet och på internet, med bibehållen eller högre säkerhetsnivå.

Användningen av internetplattformar (kapitel 16)

Den andra punkten som Mittuniversitetet bedömer vara viktig att lyfta handlar om användningen av digitala plattformar (kapitel 16). Eftersom villkoren sträcker sig ända till 2033 bör skrivningar om restriktioner/

återhållsamhet rörande nyttjande av externa digitala plattformarna övervägas nogsamt.

Inget vet idag var publiken/medborgarna kommer att befinna sig i början av 2030-talet, och public service måste få lov att finnas där medborgarna finns. Nya plattformar anammas först av den unga generationen och idag är de unga på Tiktok. I början av 2030-talet kanske de externa digitala plattformarna har en helt annan struktur och funktion; ingen vet. Utgångspunkten måste vara att public service själva kan och vill behålla kontrollen över sitt eget innehåll i möjligaste mån, men det kan inte stå i motsättning till att finnas på externa plattformar. De tre bolagen bör själva få förhålla sig till detta; vi lever i en digital värld, och den kommer inte att vara mindre digital 2033.

Nya utvärderingar (kapitel 15)

Den tredje punkten Mittuniversitetet vill lyfta är de nya utvärderingar som föreslås (kapitel 15). De årliga public service-redovisningarna innehåller redan ett stort antal nyckeltal, och beskrivningarna är jämförbara både mellan bolagen och över tid, och Mittuniversitetet har svårt att se vad ytterligare pålagor i bästa new public management-stil skulle tillföra.

Att göra externa analyser av produktivitet och effektivitet utan att det publicistiska arbetet inkluderas (15.4.1) riskerar bli en pålaga som tillför mycket lite. Den/de studier av centrala aspekter av verksamheten som föreslås under 15.4.2 bedömer Mittuniversitetet också som överflödiga. Det finns redan en hel del forskning på området, både i Sverige och andra länder. Hur sådana studier ska kunna stärka public service-verksamhetens legitimitet och höga förtroende är vidare mycket oklart.

Användningen av text (kapitel 9)

Den fjärde punkten Mittuniversitetet vill lyfta handlar om användningen av text (kapitel 9). Att public service-bolagen utgår från ljud och bild är givet, men att begränsa användningen av text känns kontraproduktivt och gammalmodigt. De ekonomiska villkoren för kvalitativa, kommersiella nyhetsmedier (i klartext: tidningar) har förändrats radikalt de senaste 20 åren genom att merparten av annonseringen idag går till globala företag med

Facebook och Google i spetsen. Det är där den huvudsakliga konkurrensen finns att hantera för kvalitativa, kommersiella, nyhetsmedier, inte i public service. Det finns också fall där text har ett egenvärde, exempelvis för sådant som är svårt att ljud- och bildsätta eller för enskilda grupper i samhället.

Föredragande och beslut

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Anders Fällström efter utarbetande av lektor Mikael Gulliksson och professor Ingela Wadbring och föredragits av Ingela Wadbring. Närvarande vid den slutliga behandlingen av ärendet har universitetsdirektör Louise Beskow, samordnare Anna Haeggström och studentrepresentanter Anitra Gudmarsdotter varit.

Sundsvall 2024-09-03

Anders Fällström, rektor
Signeras digitalt via EduSign

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign